

GÜNÜMÜZ EDEBİYATINDA TÜRKÇÜ YÖNELİMLER VE MESLEK ÖRGÜTÜ İHTİYACI

YRD. DOÇ. DR. HATEM TÜRK*

Giriş

Milletlerin tarihlerinde önemli olaylar ve bu olayları idare ederek tarihe yön veren değerli kahramanları, idarecileri vardır. Aynı şekilde bu olayları söz konusu eden edebî, fikrî eserlerle tarihe not düşüren ve idarecileri yetiştiren sanatçılar ve bilge insanlar vardır. Bu bilge kişiler, geçmişten ders alarak ve başarılı uygarlıkları çözümleyerek millete yön verecek programlar yazarak bunu hayata tatbik ederler. Bu noktada ellerindeki en büyük güç, uluslarının kimlik özellikleri ve yapılarıdır. Eğer hazırlanan program, milletin yapısına uygunsa olumlu sonuçlar kazanılır, değilse taklit aşaması bir türlü geçilemeyerek güçlü milletlerin bir anlamda pazarı hâline gelinir. Bu çalışmada Türklerin geçmiş dönemlerindeki yönelimleri üzerinde durularak bunların sonucunda nesillerin hareketliliği sorgulanmıştır. Bu anlamda edebiyatın üstlenebileceği rolün de vurgusu yapılmıştır.

İdeolojik Yönelişler

Osmanlının cihan hâkimiyeti politikasının içinde Türkçülüğe yer olmaması bizce Türk tarihinin üzerinde en çok düşünülmesi gereken noktalarından birini teşkil eder. Fakat bu konuda genel yargılar işi daha basit bir şekilde izah ederek bunun aksinin de pratikte çok zor olduğunu ileri sürmektedirler. Zira pek çoklarının dediğine göre Osmanlı, bir imparatorluk ve içinde pek çok milleti barındırmaktadır. Dolayısıyla herhangi bir ulusun tahakkümüne veya baskın yapısına dayalı bir sistem olamazdı. Ayrıca Osmanlı, hilafet makamıyla birlikte

* Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Kabul etmek gerekir ki yeni Türkiye Cumhuriyeti devleti, pek çok yönüyle Osmanlı mirasını devralmış ve günümüze gelinceye dek Osmanlı bakiyesi konularla meşgul olmuştur.

İslam'ın da önderliğini üstlenerek yeşil sancağı elinde tutmaya başladı. Dolayısıyla İslam'ın içinde kavmiyetçilik olmayacağından, ayran milliyetçiliği de dâhil, bütün ulusçuluk fikriyatı tel'in edilmekteydi. Burada kast edilen "ulusçuluk"un Fransız İhtilali'nden sonra doğmuş olan "millet" anlayışından farklı olduğunu, devlet-bey-halk bütünlüğünden bahsedildiğini hatırlatmak isteriz.

Bundan mütevellit olacak ki Osmanlı'da aslî unsura bakış, pek muteber görünmemektedir. Öte yandan bir gerçek şudur ki bu durumun bir başlangıç tarihi vardır. İstanbul'un feth edilip devlet ricalinin kalın surların arkasına geçmesi, Mısır'ın alınmasından sonra halife-i ru-yı zemin cübbesinin üstlenilmesi, 400 çadırılık sembolik halkı başlangıçta şaşkınlığa sonra da yaşama mücadelesinde başının çaresine bakmaya sevk etti. İşte bununla birlikte

Osmanlı'da devlet-halk çatışması başladı. Öncesinde Hoca Ahmet Yesevî'den edinilen program dâhilinde hayatın her sahasında düzenli bir gelişme gösteren anlayışta azımsanamayacak bir gedik baş gösterdi. Süper güç, büyük oranda Anadolu'da kalan "etrâk-ı bî idrak"ten, savaşılar hariç ilgi beklemediği gibi çoğunlukla isyanlar yüzünden şikâyet de etmiştir.

Ancak en uzun yüzyılın sonunda millet-i necîbe, kendine bağımsız hayaller kurup millet-i sâdık da dünyada bayrağını dikebileceği bir karış yeri olmadığı halde "devlet-i ebed müddet"i bunca zor bir duruma düşürdüktan sonra Osmanlı aydını, bir zahmet ve yine hayranı bulunduğu Batı medeniyetinden mülhem ulusçuluk faaliyetlerine başladı. Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamit'in saltanatlarındaki eğitim reformlarının sonucunda ortaya modern dünyayı tanıyan yeni bir insan tipi çıktı: Meşrutiyet Aydını. Yabancı dil bilen, tarih ve edebiyata meraklı, Osmanlı ve Avrupa'nın güncel politikalarına vakıf, süreli yayınları takip edip birkaç tanesinde sıklıkla alanına göre yazılar yazan, İstibdat'tan korkan, artık yiyeceği bir mirası olmadığından kalemiyle, fikriyle yaşamak zorunda olduğunun farkında, gelecek ümidine kapılmış hayalleri olan bir nesil.

Ziya Gökalp, Zekeriya Sertel gibi Türkçü İttihatçıların II. Meşrutiyet sürecinde yapmış oldukları faaliyetler, bu anlayışın yerleşmesinde önemli aşamaların başında gelir. Hatta denilebilir ki "halka doğru" fikri, bu konunun temelini oluşturur. Yeni Felsefe ve Genç Kalemler gibi süreli yayınlar, ideoloji arayışı içindeki Osmanlı'da bu anlayışın ön plana çıkmasını sağlamıştır. Ayrıca dönemin en önemli Türkçü - halkçı teşekküllerinden olan Türk Ocakları da kurulmuştur.¹ 30 Kasım 1911'de ilk sayısı yayınlanan Türk Yurdu dergisi, bu önemli kuruluşun yayın organı olmuş ve hareket etkili bir şekilde yayılmaya başlamıştır.²

Bundan sonra Osmanlı'da romancılar, şairler, hatipler, sosyologlar, politikacılar ve pek çok aydın, müthiş bir kaynak bulmuş oldu. İnsan artık kendini keşfetmenin verdiği bolluğu elde etmişti bir kere ve bu, geri dönüşü olmayan mümbit bir yoldu.

Kabul etmek gerekir ki yeni Türkiye Cumhuriyeti devleti, pek çok yönüyle Osmanlı mirasını devralmış ve günümüze gelinceye dek Osmanlı bakiyesi konularla meşgul olmuştur. Bu anlamda bakıldığında, zaman kazanmayı bir kenara bırakırsak üretici bir deha yarattığını söylemek de zordur. Zira Mustafa Kemal'in onca çalışmanın ürünü olarak ortaya koyduğu Cumhuriyet ideolojisi bile sıklıkla eleştirilmiş, bunun karşıtları her zaman olagelmiş ve resmi ideoloji, zamana göre ilerlemek yerine geri gitmiştir.

Mustafa Kemal'in yeni Türkiye Cumhuriyeti'ne önemli bir reçete olarak sunduğu "halkçılık" fikrinin temelini bu fikrin Türkiye'de Türkçü bir başlangıcının olmasıyla açıklamak mümkündür. Zira bir süre sonra Halkevlerinin faaliyetlerine bakıldığında Türkçü yapılanmanın iyiden iyiye kendini hissettirdiği görülecektir.³ Halkevlerinin Türk Ocaklarının bir devamı niteliğinde olduğunu bilmek gerekir.⁴ Ancak Türk Ocaklarının temelinde millî bütünlükten söz ederken Halkevlerinin her şeyden önce CHF'nin bir kuruluşu olduğunu da gözden uzak tutmamak gerekir. Aradaki bu fark bile her iki kurumun birbirinden ne denli ayrıldığını gösterir. İşte bu ayrım, ülkede sanattan siyasete dini yaşayıştan zevk oluşumuna dek hemen her şeyde beklenenden farklı bir değişimi zorunlu kılmıştır. Belki de Kurtuluş Savaşı'nı gerçekleştiren Türk halkı, haberi bile olmadan yaşadığı bu değişikliklerle kendi özünü bulma imkânını başka yüzyıllara bırakmış oldu. Dualarla açılan yeni meclisten sonra halk, beklentilerinin aksine kadrocuların toplum mühendisliğinin bir ürünü olarak karşısında alışık olmadığı bir yapı buldu. Bu, cumhuriyet ideolojisiydi.

Türk Edebiyatında Bireysel Yönelişler

Türk devlet geleneğinin önemli unsurlarından biri de millete uzak ya da yakın amaç gösterme stratejisidir. Bunun sembol ismi, "Kızıl Elma"⁵ değişik anlamlar içermektedir. Aynı şekilde "Turancılık"⁶ da uzak geçmişle ilgili "millî romantik"⁷ hayallerden biridir. Anonimleşerek millete mal olmuş hayallerin yanında sanatçıların da şekillendirip sunduğu gelecek formülleri ve örnek tipleri vardır. Modern edebiyatımızda Tevfik Fikret'in Hâluk⁸, Mehmet Âkif'in, Âsım⁹ ve Hasan Hüseyin¹⁰'in Temmuz adlı çocuklarından hareketle gelecek nesillere örnek insan işaret etmeleri, bu konu açısından dikkate değer veriler ortaya koyacaktır. Her üç sanatçı da mensubu oldukları toplumun sosyal sıkıntılarını sanatlarının merkezine almışlar ve bu sıkıntılardan çıkış yolu aramışlardır. Bu anlamda Tevfik Fikret İstibdat baskısı, Mehmet Âkif Ersoy, düşman işgali, Hasan Hüseyin ise yoksulluk, yolsuzluk ve cehalet sıkıntısından mustarip kişilerdir. Hepsinin başka bir ortak noktası da bütün olumsuzluklar karşısında geleceğe olan güvenleridir.

Türklerin ilk mutasavvıflar döneminden sonra sürekli batıya doğru hem coğrafyaları hem de gönülleri fethederek ilerleme süreçlerinde şüphesiz ki Anadolu'nun çok önemli bir yeri vardır.

Türkçülüğün Edebiyatta Program Olarak Pratiği

Mustafa Kemal Atatürk'ün "Gençliğe Hitabe"sini gelecek nesillere gösterilen bir işaret olarak değerlendirmek mümkündür. Oysa Necip Fazıl'ın aynı adlı metni de göstermektedir ki bu noktada ortak bir anlayıştan söz etmek mümkün değildir. Öte yandan Türk siyasetinde son zamanlarda ortaya çıkan "gençlik" tartışmalarında da kesin bir birlikten söz etmek mümkün değildir. Buna göre devlet, "Dindar gençlik mi?", "Ülkücü gençlik mi?", "Sosyal demokrat ve halkçı gençlik mi?", "Devrimci gençlik mi?", "Müslüman gençlik mi?" yoksabaşka bir gençlik mi yetiştirecektir? Yoksa bunların hiç birisine de ihtiyaç yok mudur? Soruları söz konusudur. Bizce bu konu, Türk uygarlığının en acil sorunlarından birini oluşturmakta ve üzerinde etütler yapmayı gerektirmektedir.

Türkçülük fikrinin edebiyata uyarlanması, Türkçü kahramanların, örnek modellerin kurgulanması çalışmalarından çok Türk milletinin geleceğinin imarında doğru yapı taşlarını seçmek için edebiyat oluşturma çalışmaları yapılmalıdır. Bu noktada Ömer Seyfettin'in öykülerindeki erdemli, dik duruşlu, çalışkan, mütefekkir "alp tipleri", örnek model olarak düşünülebilir. Ancak daha erken dönem Türk edebiyatı da kaynak olarak değerlendirilmelidir.

Türklerin 8-9. Yüzyıllardan sonra İslam romantizmini zaten gitmekte oldukları yöne doğru taşımalarındaki başarının önemli bir nedenini edebiyatla izah etmek yerinde olur. Dilin kendi iç sesiyle İslam'ın sağlam kaynaklardan öğrenilmiş halini kendine malzeme yapmış olması, şüphesiz edebiyatımız açısından da büyük bir başarı olmuş, bu dönemde oluşturulmuş eserler, pek çok Türk topluluğuna İslam'ın kapısını açtığı gibi yine Anadolu gibi değişik coğrafyaları da Müslümanlaştırmıştır. Bu süreçte Pîr-i Türkistan, Hoca Ahmet Yesevî'nin avangard özelliğini söz konusu etmekte yarar vardır. Zira unutmamalıdır ki o dönemde Türkler, siyasi yapı olarak son derece dağınık bir görünüm arz ettiği gibi inanç dünyası açısından da birlikten yoksundur ve İslamlaşma süreci bu yüzden birkaç yüzyılı almıştır:

"Hoca Ahmet Yesevî, köylülere ve göçebelere dini anlatmak için onların dili ile ve hece vezni ile manzum bir eser yazdı. Ve buna 'Hikmet' adını verdi.

Hoca Ahmet Yesevî, bu eserini büyük bir şair olduğu için ve şairliğini ortaya koymak için yazmamıştır. Hoca Ahmet Yesevî, eserini Türk halkına İslam dinini öğretmek için öztürkçe kaleme almıştır. İlahileri kısa zamanda Türk halkı arasında ün kazandı. Çok kere bestelenerek sazla çalındı ve okundu.

Birçok kimse onun hikmetlerinin etkisi altına alındı, kurmuş olduğu Yesevî tarikatine girdi.” (Uluçay 1977)

Türklerin ilk mutasavvıflar döneminden sonra sürekli batıya doğru hem coğrafyaları hem de gönülleri fethederek ilerleme süreçlerinde şüphesiz ki Anadolu'nun çok önemli bir yeri vardır. Bu ilerleme 1699'a kadar sürmekle birlikte en önemli durağın ya da merkezin Anadolu olduğunu söylemek yerinde bir tespit olur. Belki de Türkler bu yolculukta hiçbir yere bu kara parçası kadar değer vermemiştir. Öyle ki Anadolu'ya verilen bu değer, yüzyıllar sonrasında Türk uygarlığının varlık yokluk mücadelesinde bir çözüm ya da çare olarak görünecek ve bir imparatorluğu küllerinden yeniden ortaya çıkaracaktır. İşte hem imparatorluğu sona götüren süreç hem de başlangıcından sona kadarki öyküsü ve yeni devletin inşasının izahı, bizce “Anadolu” kavramıyla yapılabilir.

Yahya Kemal ve çağdaşlarının Nev Yunanîlik anlayışıyla somutlaştırıldıktan sonra belli bir süre durağanlığa terk edilen, Anadolu medeniyetlerini edebiyat ve sanata taşıyarak yeni bir romantizm yaratma anlayışı, Cumhuriyet sonrasında iki önemli koldan gelişmiştir. Birincisi ve daha güçlüsünü sol edebiyat, Anadolu'da Türklerden önceki uygarlıklarla Türkleri bağlantılandırma anlayışıyla yapmıştır. Cevat Şakir'in öncülüğünü yaptığı bu anlayışı, Hasan İzzettin Dinamo¹¹ ve Hasan Hüseyin Korkmazgil¹² gibi pek çok toplumcu sanatçı sürdürmüştür. Öte yandan milliyetçi, Türkçü sanatçılar da benzer tarihlerde edebiyat ve sanatın kaynağını Anadolu'da aramışlar ve bu anlamda “halka doğru” yönelmişlerdir. Anadolu Mecmuası, Türk Yurdu gibi yayınlardan sonra 1950'de Hisar¹³ gibi önemli bir yayın, bu anlayışın bayraktarlığını yapmıştır ki özellikle sonuncusu 31 yıllık bir sürede Türkçü, Anadolu ve Türkçe hassasiyeti olan pek çok sanatçı yetiştirerek uzun bir süre edebiyatın kaynağını Anadolu'da aramış ve 1980 darbesinin ters yüz ettiği pek çok değerden biri olarak tarihe mal olmuştur.

Sonuç ve Öneri

Darbenin ardından Türkiye'de hem sağ hem de sol edebiyat için yerli kaynaklardan uzaklaşma söz konusu olmuş, edebiyatın merkezine daha ziyade insanları “menfi ve müspet” diye ikiye ayıran anlayış oturmuştur. Yüksek tirajlı romanlar, ülkede değerler sistemini yeniden düzenleyerek, “baş örtüsücüler ve karşıtları” olarak yeni bir çatışma ortamı ihdas etmişlerdir. Bu anlayış, kısa sürede meslek örgütlerini de doğurarak programlı bir açılımın yol haritasını ve yürütmesini sağlamışlardır. Bu durum da ülkede uzun vadede sosyolojik bir değişime neden olmuştur. Hayata belli bir perspektiften bakan bu anlayışın neden olduğu siyasal değişim, ülkedeki bu günkü değerler çatışmasının da baş aktörü sayılmalıdır. İşte bütün bu olumsuzlukların sonrasında Türk edebiyatının yeni bir hamleye ihtiyacı olmuştur. Bu ihtiyacı, siyasal değişimin geldiği nokta da ispat eder.

Belki de zamanın gerekliliklerinden dolayı ülke geçmişinde görünen sağ ve sol çatışması, bu gün itibarıyla aşılmış bir sorun gibi görünmektedir. Her iki anlayışın da siyasette olduğu gibi fikirde de birleşme eğilimi gösterdiği bu günlerde üzerinde durulacak bir konu da edebiyattaki birleşme çabası olmalıdır. “Ulusal” ve “milliyetçi” olarak ayrılmış ancak benzerlikleri de farklılıkları kadar çok olan bu anlayışların ortak müştereklerde birleşmesi, Türk edebiyatına yeni bir hava kazandırabilir. Bunun pratiği içinse meslek örgütlerinin kurularak Türk milletinin din, dil, bayrak, tarih, mitoloji gibi değişmez unsurlarının edebiyat ve sanatta yer almasını sağlayacak, mefkûre sahibi gelecek nesillerin yetişmesi için etütler yapmaları önerilmektedir. Bu gençlik, karşıt olarak kardeşini değil nefisini görececek bir millî bünyeyi, edebî geçmişinde görmek için çok aramaya ihtiyaç duymayacaktır.

1 II. Meşrutiyet’in ilanından sonra ülkede pek çok fikrî kuruluş açılmış, milliyet fikrine olan ilgi de artmaya başlamıştır. Bu aşamada milliyetçi görüşleri benimseyip savunan çeşitli dernekler de ortaya çıkmıştır. Bunlardan başlıcaları kuruluş sırasına göre; Türk Derneği (Kasım 1908), Türk Yurdu Cemiyeti (Ağustos 1911) ve fiilen 1911’de resmen 25 Mart 1912’de kurulan Türk Ocağı’dır. Kuruluşunda Ahmet Ağaoğlu, Yusuf Akçura, Mehmet Emin, Ahmet Ferit ve Fuat Sabit’in bulunduğu Ocak, 1912 tarihli ilk Türk Ocağı Esas Nizamnamesi’nde amaçlarını şöyle açıklamaktadır:

İlk madde heyetle ilgilidir.

2. Madde : “ Ocağın amacı, İslam kavimlerinin en önemlilerinden olan Türklerin millî terbiye, sosyal, iktisadi ve ilmi seviyelerinin ilerletilmesiyle Türk ırkı ve dilinin kemaline çalışmaktır.”

3. Madde : “ Ocak amacına ulaşmak için, Türk Ocağı adlı kulüpler açarak dersler, konferanslar, müsamerele düzenleyerek kitap ve risaleler yayımlanarak mektepler açmaya çalışmaktır. millî serveti korumak ve çoğaltmak için her türlü meslek ve sanat erbabıyla görüşerek iktisadi ve zirai teşvik ve irşatlarda bulunacak ve bu gibi müesseselerin doğup yaşamasına elinden geldiği kadar yardım edecektir.”

4. Madde : “ Ocak amacına ulaşmaya çalışırken sırf millî ve içtimai bir vaziyette kalacak asla siyasetle uğraşmayacak ve hiçbir zaman siyasi fırkalara hadim bulunmayacaktır.” Bk. Tuncer, Hüseyin, Türk Yurdu Üzerine Bir İnceleme, Kültür Bakanlığı yay. Ankara, 1990, s.17. Konuyla ilgili ayrıca bk. Tuncer, Hüseyin-Hacaloglu, Yücel, Memişoğlu Ragıp, Türk Ocakları Tarihi (1912-1997) I-, Türk Yurdu Yayınları, Ankara, 1998.

2 Türk Yurdu Mecmuası’ndan başka, Halka Doğru (1913) ve Türk Sözü (1914), 1917’de çıkanları Yeni Mecmua, Yeni Fikir, Yeni Mektep gibi yayınlar da Türk Ocağı’nın diğer organları olmuştur. Fakat hiçbirini Türk Yurdu dergisi kadar etkin olamamıştır. Doğrudan Türk Ocakları veya Türk Yurdu ile ilgili olan bu dergilerin yanı sıra millî Tetebbular Mecmuası, Büyük Duygu, Yeni Mecmua, Büyük Mecmua vb. gibi dergilerle desteklenen Türkçülük fikri, geniş kitlelere ulaşma imkânı bularak Cumhuriyet ideolojisine de kaynaklık etmiştir.

3 Ancak şu da bir gerçektir ki bir süre sonra devletin içinden pek çok kişi, Türk Ocakları’nın işlevini yerine getirmediğine inanmış ve ona karşı tavır almıştır. Bunun neticesinde de Türk Ocakları tasfiye edilerek Halk Evleri ön plana geçirilmiştir. Bu durumu Anıl Çeçen şu şekilde açıklamaktadır: “Türk Ocakları kısa süre içinde tutucu ve gerici kadroların eline geçmesi ve Atatürk devrimlerine sahip çıkarak bunların halk kitlelerince benimsenmesini tarihsel bir işlev olarak yerine getirebilseydi yeni dönem de kapatılmayabilir ve Halkevleri gibi değişik bir örgütlenme biçimi gündeme gelmeyebilirdi. Türk Ocakları genel başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver’in Atatürk devrimlerine karşı çıkan gerici tutumu bu ocakların giderek gericilik yuvasına dönüşmesinde etkili olmuştur. Serbest Fırka’nın kuruluşu ile beraber ülkenin her yanında Atatürk devrimlerine

karşı bir hareketi Hamdullah Suphi'nin önderliğinde Türk Ocakları yürütmüştür..." Çeçen, Anıl, Halkevleri, Gündoğan Yay. Ank. 1990, s. 100.

4 Öyle ki Eski Türk Ocağı binası yeni Halk Evleri'nin genel merkezi olarak saptanmış ve açılış burada yapılmıştır. Bk. Çeçen, Anıl, Halkevleri, s. 111.

5 Kitaba da adını veren şiirde Ziya Gökalp'in bir **Kızılelma** yorumu söz konusudur. Bk. Ziya Gökalp, Kızılelma, (hzl. Hikmet Tanyu), Kültür Bakanlığı, Ankara, 1976.

6 Ziya Gökalp, Turan adlı şiirinde "*Vatan ne Türkiye'dir Türklere ne Türkistan / Vatan, büyük ve müebbet bir ülkedir. Turan...*" derken Turancılık anlayışını söz konusu etmektedir. Bk. Kızılelma, s. 3. Ona göre, "*Türkçülüğün uzak mefkûresi ise Turan'dır. Turan, bazılarının zannettiği gibi, Türklere başka, Moğolları, Tunguzları, Finvaları, Macarları da ihtiva eden bir kavimler halitası değildir. Bu zümreye ilim lisanında Ural Altay zümresi denir. [...] Turan kelimesini bütün Türk şubelerini ihtiva eden büyük Türkistan'a hasretmemiz lâzımdır.*" Bk. Ziya Gökalp, Türkçülüğün Esasları, Tokar Matbaası, İstanbul, 1974, s. 24-25.

7 "*Millî romantizm, milletlerin tarih içerisinde kültür ve sanatta, dilde, edebiyatta, mimaride, vatan ve coğrafyada ortaya koyduğu eserlerin fark edilmesi, bu eserler ve yaşanan büyük hadiseler karşısında kendilerini bulmaları demektir.*" Bk. Kolcu Ali İhsan, millî Romantizm Açısından Cengiz Aytmatov, Ötügen, İstanbul, 1997, s. 16.

8 Şairin "*Halûk İçin, Halûk'a, Halûk'un Bayramı, Halûk'un Defterinden, Halûk'un Sesi*" gibi şiirlerinde bu duyarlılığı görmek mümkündür. "*Evet, sabah olacaktır, sabah olur geceler / Tulû-ı haşre kadar sürmez; âkîbet bu semâ, / Bu mâî gök size bir gün acır; melûl olma.*" Bk. Tefik Fikret, Rübâb-ı Şikeste, Çağrı Yay. (Haz. Abdullah Uçman-Hasan Akay), İst. 2007, s. 279.

9 Safahat'ın altıncı kitabının adı olan "Asım"daki "*Âsım'ın nesli...diyordum ya...nesilmiş gerçek: / İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmeyecek*" ifadeleri de şairin gelecek nesillere örnek model olarak Asım'ı gösterdiğini ifade etmektedir. Bk. Ersoy, Mehmet Akif, Safahat, Akçağ, Ankara, 1994, s. 405.

10 Şair, Kızılırmak adlı tek şiirlik kitabında: "*bir oğlum olacak adı temmuz / uykusuz / korkusuz /beter mi beter ben beynimi satarak yaşıyorum / o benden proleter / bir oğlum olacak adı temmuz / dilinde en güzel sesi / türkçemin / kulağı en yiğit şarkılarla delik / korkak bir merakla değil yıldızlı karanlığı / vivaldi'yi dinler gibi okuyup anlayacak*" diyerek gelecek nesillere sunduğu örneği şekillendirmektedir. Bk. Korkmazgil, Hasan Hüseyin, Kızılırmak, Bilgi Yayınevi (10. Basım), Ankara, Mart 1996, s. 76-77.

11 Konuyla ilgili önemli bir kitap için bk. Dinamo, Hasan İzzettin, Çoban Şiirleri, Ayça, Ankara, 1982.

12 Konuyla ilgili önemli bir kitap için bk. Korkmazgil, Hasan Hüseyin, Ağlasun Ayşafağı, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1975.

13 Konuyla ilgili bir çalışma için bk. Emiroğlu, Öztürk, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebî Faaliyetleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

Kaynaklar

ÇEÇEN, Anıl, (1990), **Halkevleri**, Ankara: Gündoğan Yayınları.

DİNAMO, Hasan İzzettin, (1982), **Çoban Şiirleri**, Ankara: Ayça Yayınları.

EMİROĞLU, Öztürk, (2000), **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebî**

Faaliyetleri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

ERSOY, Mehmet Akif, (1994) **Safahat**, Ankara: Akçağ yayınları.

FİKRET, Tevfik , (2007), **Rübâb-ı Şikeste**, (Haz. Abdullah Uçman-Hasan Akay), İstanbul: Çağrı Yayınları.

GÖKALP, Ziya, (1974), **Türkçülüğün Esasları**, İstanbul: Toker Matbaası.

GÖKALP, Ziya,(1976), **Kızılelma**, (Haz. Hikmet Tanyu), Ankara: Kültür Bakanlığı.

KOLCU, Ali İhsan, (1997), **millî Romantizm Açısından Cengiz Aytmatov**, İstanbul: Ötüken.

KORKMAZGİL, Hasan Hüseyin, (1975), **Ağlasun Aysafağı**, Ankara: Bilgi Yayınevi.

KORKMAZGİL, Hasan Hüseyin, (Mart 1996), **Kızılırmak**, Ankara: Bilgi Yayınevi (10. Basım).

TUNCER, Hüseyin,(1990), **Türk Yurdu Üzerine Bir İnceleme**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

TUNCER, Hüseyin vd., (1998), **Türk Ocakları Tarihi (1912-1997) I**, Ankara: Türk Yurdu Yayınları.

ULUÇAY, M. Çağatay, (1977), **İlk Müslüman Türk Devletleri**, İstanbul: MEB, s. 16.